LECTIO XX :
ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ Ή ΠΩΣ Ο ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΕΓΙΝΕ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ

Claudius quinquagesimo anno aetatis suae imperium cepit mirabili quodam casu.	Ο Κλαύδιος στο πεντηκοστό έτος της ηλικίας του κατέλαβε την εξουσία από (χάρη σε) κάποιο περίεργο κι απρόσμενο γεγονός.
Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum.	Όταν διώχτηκε από τους δολοφόνους του Καλιγούλα, είχε αποσυρθεί σε μια θερινή κατοικία, της οποίας το όνομα είναι Ερμαίο.
Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit.	Λίγο αργότερα, τρομοκρατημένος (ή επειδή τρομοκρατήθηκε) από τα νέα της σφαγής, σύρθηκε προς το πιο κοντινό λιακωτό και κρύφτηκε ανάμεσα στα παραπετάσματα που κρέμονταν μπροστά στην πόρτα.
Discurrens miles pedes eius animadvertit;	Ένας στρατιώτης που (ή καθώς) έτρεχε εδώ κι εκεί παρατήρησε τα πόδια του·
eum latentem adgnovit; extractum imperatorem eum salutavit.	τον αναγνώρισε που κρυβόταν· (αναγνώρισε ότι αυτός κρυβόταν)· αφού τον τράβηξε έξω, τον προσαγόρευσε αυτοκράτορα.
Hinc ad commilitones suos eum adduxit.	Από εκεί τον οδήγησε στους συντρόφους του.
Ab his in castra delatus est tristis et trepidus,	Από αυτούς μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο λυπημένος κι έντρομος,
dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur.	ενώ το πλήθος που τον συναντούσε τον λυπόταν σαν να επρόκειτο να πεθάνει.
Postero die Claudius imperator factus est.	Την επόμενη μέρα ο Κλαύδιος ανακηρύχτηκε αυτοκράτορας.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XX

1. **fio:** το ρήμα είναι παθητικό του απλού facio, από το οποίο δανείζεται τη μετοχή παθητικού παρακειμένου factus για τον σχηματισμό των σύνθετων χρόνων.
2. **morior:** το ρήμα είναι αποθετικό της γ΄ συζυγίας από τα 15 σε -io και σχηματίζει ανώμαλα τη μετοχή του μέλλοντα: moriturus (όπως και τα pariturus, nasciturus, ruiturus).
3. **proximus:** Το επίθετο είναι υπερθετικού βαθμού. Ο θετικός βαθμός δεν απαντά. Το επίθετο σχηματίστηκε από το επίρρημα prope. Ο συγκριτικός του επιθέτου είναι propior.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Claudius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **Claudius -ii/-i** = Κλαύδιος → ως κύριο όνομα δεν διαθέτει πληθυντικό.
quinquagesimo: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του τακτικού αριθμητικού επιθέτου. **quinquagesimus, -a, -um** = πεντηκοστός, -ή, -ό (ως αριθμητικό δεν διαθέτει κλητική).
anno: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **annus -i** = χρόνος, έτος.
aetatis : γενική ενικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **aetas -atis**= ηλικία → γενική πληθυντικού aetatum & aetatium άρα και αιτιατική –es/-is, όπως και το civitas, libertas.
suae: γενική ενικού, θηλυκό, της κτητικής αντωνυμίας γ΄ προσώπου που λειτουργεί ως αυτοπαθητική, εδώ για έναν κτήτορα **suus, -a, -um** = δικός, -ή, -ό του.
imperium: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **imperium -ii/ -i** = εξουσία.
cepit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **capio, cepi, captum, capĕre 3 =** πιάνω, συλλαμβάνω → ανήκει στα 15 ρήματα σε –io.
mirabili: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του τριγενούς και δικαταλήκτου

επιθέτου **mirabilis, -is, -e** = περίεργος, -η, -ο (συγκριτικός: mirabilior, -ior, -ius, υπερθετικός: mirabilissimus, -a, -um).
quodam: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, της αόριστης επιθετικής αντωνυμίας **quidam, quaedam, quoddam** = κάποιος, -α, -ο.
casu: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, δ΄ κλίση, του ουσιαστικού **casus -us** = τυχαίο γεγονός.
Exclusus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **excludo, exclusi, exclusum, excludĕre 3** = διώχνω.
ab: πρόθεση που συντάσσεται με (κυρίως) αφαιρετική = από.
insidiatoribus: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **insidiator -oris** = συνωμότης, δολοφόνος.
Caligulae: γενική ενικού, αρσενικό, α΄ κλίση, του ουσιαστικού **Caligula -ae** = Καλιγούλας → ως κύριο όνομα δεν διαθέτει πληθυντικό.
recesserat: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού υπερσυντελίκου του ρήματος **recedo, recessi, recessum, recedĕre 3** = αποσύρομαι.
in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με αιτιατική = σε.
diaetam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, α΄ κλίση, του ουσιαστικού **diaeta -ae =** θερινή κατοικία.
cui: δοτική ενικού, θηλυκό, της αναφορικής αντωνυμίας **qui, quae, quod** = ο οποίος, -α, -ο.
nomen: ονομαστική ενικού, ουδέτερο, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **nomen -inis** = όνομα.
est: γ΄ ενικό οριστικής ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, ---, esse** = είμαι.
Hermaeum: ονομαστική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **Hermaeum -i** = Ερμαίο → ως κύριο όνομα δεν διαθέτει πληθυντικό.
Paulo: αφαιρετική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του επιθέτου **paulus, -a, -um** = λίγος, -η, -ο → το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά.
Post: χρονικό επίρρημα = αργότερα.
rumore: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **rumor -oris** = φήμη.
caedis: γενική ενικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του ισοσύλλαβου ουσιαστικού **caedes, caedis** = σφαγή → γενική πληθυντικού caedium, αιτιατική πληθυντικού caedes & caedis.
exterritus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **exterreo, exterrui, exterritum, exterrēre 2**= τρομοκρατώ.
prorepsit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **prorepo, prorepsi, proreptum, prorepĕre 3** = σέρνομαι, έρπω.
ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = προς.
solarium: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **solarium –ii/ -i** = λιακωτό.
proximum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του επιθέτου **proximus –a, -um =** πολύ κοντινός -ή, -ό (Πρόκειται για υπερθετικό βαθμό, ενώ ο συγκριτικός είναι: propior, -ior, -ius. Δεν διαθέτει θετικό, διότι προέρχεται από το επίρρημα prope).
et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.
inter: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = ανάμεσα.
vela: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **velum -i** = παραπέτασμα.
praetenta: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **praetendo, praetendi, praetentum, praetendĕre 3** = κρεμώ μπροστά. Λόγω της πρόθεσης **prae** συντάσσεται με δοτική.
foribus: δοτική πληθυντικού, θηλυκό, γ΄ κλίση, του ισοσύλλαβου ουσιαστικού **foris, foris** = πόρτα. Γενική πληθυντικού forium, αιτιατική πληθυντικού fores & foris. Συνήθως απαντά στον πληθυντικό.
se: αιτιατική ενικού, της προσωπικής αντωνυμία γ΄ προσώπου, που λειτουργεί ως αυτοπαθητική = τον εαυτό του, εαυτό της, εαυτό του.
abdidit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **abdo, abdidi, abditum, abdĕre 3** = κρύβω. (Το do σύνθετο με μονοσύλλαβη πρόθεση γίνεται 3ης συζυγίας).
Discurrens: ονομαστική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, της μετοχής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **discurro, discucurri/discurri, discursum, discurrĕre 3** = τρέχω εδώ κι εκεί.
miles: ονομαστική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **miles, militis** = στρατιώτης.

pedes: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **pes, pedis** = πόδι.
eius: γενική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.
animadvertit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **animadverto, animadverti, animadversum, animadvertĕre 3** = παρατηρώ.
eum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.
latentem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, της μετοχής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **lateo, latui, ---, -latēre 2** = κρύβομαι.
adgnovit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **adgnosco, adgnovi, adgnitum, adgnoscĕre 3** = αναγνωρίζω.
extractum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **extraho, extraxi, extractum, extrahĕre 3** = τραβώ έξω, βγάζω (τραβώντας).
imperatorem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **imperator -oris** = στρατηγός, αυτοκράτορας.
eum: αιτιατική ενικού, αρσενικό της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό**.**
salutavit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **saluto, salutavi, salutatum, salutāre 1**= προσαγορεύω, χαιρετίζω.
Hinc: τοπικό επίρρημα = από εκεί**.**
ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = προς.
commilitones = αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **commilito, commilitonis** = συστρατιώτης, σύντροφος.
suos: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, της κτητικής αντωνυμίας γ΄ προσώπου, που λειτουργεί ως αυτοπαθητική εδώ για έναν κτήτορα **suus, -a, -um** = δικός, -ή, -ό του.
eum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -η, -ο.
adduxit: γ΄ ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **adduco, adduxi, adductum, adducĕre 3** = οδηγώ προς (β΄ ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα **adduc**).
Ab: πρόθεση που συντάσσεται με (κυρίως) αφαιρετική = από**.**
his: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας **hic, haec, hoc** = αυτός, -ή, -ό.
in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με αιτιατική = σε.
castra: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, β΄ κλίση, του ετερόσημου ουσιαστικού **castrum – i** = φρούριο, **castra -orum** = στρατόπεδο.
delatus est: γ΄ ενικό οριστικής παθητικού παρακειμένου του ανωμάλου ρήματος **defero, detuli, delatum, defĕrre 3** = μεταφέρω (β΄ ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα **defer**).
tristis: ονομαστική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του τριγενούς και δικαταλήκτου επιθέτου **tristis, -is, -e** = λυπημένος, -η, -ο
(συγκριτικός: tristior, -ior, -ius, υπερθετικός: tristissimus, -a, -um). Επίρρημα triste και tristiter.
et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.
trepidus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του επιθέτου **trepidus, -a, -um** = έντρομος, -η, -ο → το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά.
dum: υποτακτικός, χρονικός σύνδεσμος = ενώ.
obvia: ονομαστική ενικού, θηλυκό, β΄ κλίση, του επιθέτου **obvius, -a, -um** =αντίθετος, -η, -ο → το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά.
turba: ονομαστική ενικού, θηλυκό, α΄ κλίση, του ουσιαστικού **turba -ae** = πλήθος.
quasi: υποτακτικός, παραβολικός-υποθετικός σύνδεσμος = σαν.
moriturum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, της μετοχής μέλλοντα του αποθετικού

ρήματος **morior, mortuus sum, mortuum, mori 3** =πεθαίνω (σχηματίζει τη μετοχή μέλλοντα από το θέμα του ενεστώτα όπως και τα pariturus, nasciturus, ruiturus).
eum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-επαναληπτικής αντωνυμίας **is, ea, id** = αυτός, -ή, -ό.
miseratur: γ΄ ενικό οριστικής ενεστώτα του αποθετικού ρήματος **miseror, miseratus sum, miseratum, miserāri 1** = λυπάμαι.
Postero: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση του επιθέτου **posterus, -a, -um** = επόμενος, -η, ο, ύστερος, -η, -ο (συγκριτικός: posterior, -ior, -ius, υπερθετικός: postremus/postumus, -a, -um). Επίρρημα: post.
die: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, ε΄ κλίση, του ουσιαστικού **dies, diei** = ημέρα.
Claudius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, β΄ κλίση, του ουσιαστικού **Claudius -ii/ -i** = Κλαύδιος →ως κύριο όνομα δεν διαθέτει πληθυντικό.
imperator: ονομαστική ενικού, αρσενικό, γ΄ κλίση, του ουσιαστικού **imperator -oris** = στρατηγός, αυτοκράτορας**.**
factus est: γ΄ ενικό οριστικής παθητικού παρακειμένου του ανώμαλου ρήματος **fio, factus sum, fieri** = γίνομαι (παθητικό του ρήματος facio, feci, factum, facere).

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση
Caligula -ae: (αρσενικό)
diaeta -ae: (θηλυκό)
turba -ae: (θηλυκό)
Β΄ κλίση
Claudius -ii/ -i: (αρσενικό)
annus -i: (αρσενικό)
imperium -ii/ -i: (ουδέτερο)
Hermaeum -i: (ουδέτερο)
solarium -ii/ -i: (ουδέτερο)
velum -i: (ουδέτερο)
castra -orum (ουδέτερο) ετερόσημο
Γ΄ κλίση
aetas -atis: (θηλυκό)
insidiator -oris: (αρσενικό)
nomen -inis: (ουδέτερο)
rumor -oris: (αρσενικό)
caedes, caedis: (θηλυκό)
foris, foris: (θηλυκό)
miles, militis: (αρσενικό)
pes, pedis: (αρσενικό)
imperator -oris: (αρσενικό)
commilito, commilitonis: (αρσενικό)
Δ΄ κλίση
casus -us: (αρσενικό)
Ε΄ κλίση
dies, diei: (αρσενικό)

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση
paulus, -a, -um
proximus, -a, -um (συγκριτικός: propior, -ior, -ius. Δεν έχει θετικό διότι προέρχεται από το

επίρρημα prope) trepidus, -a, -um obvius, -a, -um posterus, -a, -um (συγκριτικός: posterior, -ior, -ius, υπερθετικός: postremus/postumus, -a, -um)
Γ΄ κλίση mirabilis, -is, -e (συγκριτικός: mirabilior, -ior, -ius, υπερθετικός: mirabilissimus, -a, -um) tristis, -is, -e (συγκριτικός: tristior, -ior, -ius, υπερθετικός: tristissimus, -a, -um)

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ quinquagesimus, -a, -um (τακτικό αριθμητικό επίθετο)
ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ suus, -a, -um (κτητική που λειτουργεί ως αυτοπαθητική) quidam, quaedam, quoddam (αόριστη επιθετική) qui, quae, quod (αναφορική) se (προσωπική που λειτουργεί ως αυτοπαθητική) is, ea, id (δεικτική-επαναληπτική) hic, haec, hoc (δεικτική)

ΡΗΜΑΤΑ

1η Συζυγία			
saluto,	salutavi,	salutatum,	salutāre
miseror,	miseratus sum,	miseratum,	miserāri (αποθ)
2η Συζυγία			
exterreo,	exterrui,	exterritum,	exterrēre
lateo,	latui,	---,	latēre
3η Συζυγία			
capio,	cepi,	captum,	capĕre
excludo,	exclusi,	exclusum,	excludĕre
recedo,	recessi,	recessum,	recedĕre
prorepo,	prorepsi,	proreptum,	prorepĕre
praetendo,	praetendi,	praetentum,	praetendĕre
abdo,	abdidi,	abditum,	abdĕre
discurro,	discucurri/discurri,	discursum,	discurrĕre
animadverto,	animadverti,	animadversum,	animadvertĕre
adgnosco,	adgnovi,	adgnitum,	adgnoscĕre
extraho,	extraxi,	extractum,	extrahĕre
adduco,	adduxi,	adductum,	adducĕre
morior,	mortuus sum,	mortuum,	mori
		(αποθετικό, μετοχή μέλλοντα: moriturus)	
ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ			
defero,	detuli,	delatum,	defĕrre
fio,	factus sum,		fieri
			(παθητικό του facio)

Γραμματική

Σχηματισμός Μετοχών :

Οι μετοχές που υπάρχουν : ενεργητικός ενεστώτας, ενεργητικός μέλλοντας –παθητικός παρακείμενος λήγουν:

1) σε -us, -a, -um του ενεργητικού μέλλοντα και του παθητικού παρακειμένου (ή αορίστου): amatūr-us, amatūr-a, amatūr-um amātus, amāta, amāt-um. Οι μετοχές αυτές κλίνονται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα (§38, bonŭs).

2) σε -ans (-antis) ή -ens (-entis) του ενεργητικού ενεστώτα: amans (amantis), delens (delentis). Αυτές οι μετοχές κλίνονται όπως τα μονοκατάληκτα επίθετα σε -ns της γ΄ κλίσεως (§40 γ΄, prudens), όμως στην αφαιρετική του ενικού λήγουν όχι σε -i αλλά σε -e. Οι μετοχές αυτές, όταν στο λόγο επέχουν θέση επιθέτου, στην ενική αφαιρετική έχουν κατάληξη -i: in praesenti tempore στον παρόντα χρόνο. Η μετοχή του ενεστώτα έχει ενεργητική σημασία.

3. **Μετοχή Ενεστώτα** διαθέτουν και τα αποθετικά ρήματα, δεδομένου ότι σημασί τους είναι ενεργητική.

Α΄ Συζυγία	Β΄ Συζυγία	Γ΄ Συζυγία	Δ΄ Συζυγία
Ενεστ. θέμα + ns:	Ενεστ. θέμα + ns:	Ενεστ. θέμα + e-ns:	Ενεστ. Θέμα + e-ns:
ama-ns	dele-ns	leg-e-ns	audi-e-ns

Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			Β΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
amans	amans	amans	delens	delens	delens
amantis	amantis	amantis	delentis	delentis	delentis
amanti	amanti	amanti	delenti	delenti	delenti
amantem	amantem	amans	delentem	delentem	delens
amans	amans	amans	delens	delens	delens
amante[1]	amante[1]	amante[1]	delente [2]	delente [2]	delente [2]
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
amantes	amantes	amantia	delentes	delentes	delentia
amantium	amantium	amantium	delentium	delentium	delentium
amantibus	amantibus	amantibus	delentibus	delentibus	delentibus
amantes	amantes	amantia	delentes	delentes	delentia
amantes	amantes	amantia	delentes	delentes	delentia
amantibus	amantibus	amantibus	delentibus	delentibus	delentibus
Γ΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			Δ΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
legens	legens	legens	audiens	audiens	audiens
legentis	legentis	legentis	audientis	audientis	audientis
legenti	legenti	legenti	audienti	audienti	audienti
legentem	legentem	legens	audientem	audientem	audiens
legens	legens	legens	audiens	audiens	audiens
legente [3]	legente [3]	legente [3]	audiente[4]	audiente[4]	audiente[4]
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
legentes	legentes	legentia	audientes	audientes	audientia
legentium	legentium	legentium	audientium	audientium	audientium
legentibus	legentibus	legentibus	audientibus	audientibus	audientibus
legentes	legentes	legentia	audientes	audientes	audientia
legentes	legentes	legentia	audientes	audientes	audientia
legentibus	legentibus	legentibus	audientibus	audientibus	audientibus

[1] Η αφαιρετική ενικού είναι amanti, μόνο όταν η μετοχή είναι επιθετικός προσδιορισμός.
[2] Η αφαιρετική ενικού είναι delenti, μόνο όταν η μετοχή είναι επιθετικός προσδιορισμός.
[3] Η αφαιρετική ενικού είναι legenti, μόνο όταν η μετοχή είναι επιθετικός προσδιορισμός.
[4] Η αφαιρετική ενικού είναι audienti, μόνο όταν η μετοχή είναι επιθετικός προσδιορισμός.

Μετοχή Μέλλοντα

Α.Η μετοχή του μέλλοντα σχηματίζεται από το θέμα του σουπίνου σε -tūrus (-sūrus) -a -um (κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα): ama-tūrus -a -um· dele-tūrus -a -um· lec-tūrus -a -

um· audi-tūrus -a -um. Και αυτή η μετοχή έχει ενεργητική σημασία. Μετοχή του μέλλοντα έχουν και τα αποθετικά ρήματα. σε -us, -a, -um.

Α΄συζυγία : amat + -urus/a/um
Β΄ συζυγία: delet + -urus/a/um
γ΄συζυγία: lect + -urus/a/um
δ΄ συζυγία: audit + - urus/a/um

Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			Β΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
amaturus	amatura	amaturum	deleturus	deletura	deleturum
amaturi	amaturae	amaturi	deleturi	deleturae	deleturi
amaturo	amaturae	amaturo	deleturo	deleturae	deleturo
amaturum	amaturam	amaturum	deleturum	deleturam	deleturum
amature	amatura	amaturum	deleture	deletura	deleturum
amaturo	amatura	amaturo	deleturo	deletura	deleturo
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
amaturi	amaturae	amatura	deleturi	deleturae	deletura
amaturorum	amaturorum	amaturorum	deleturorum	deleturarum	deleturorum
amaturis	amaturis	amaturis	deleturis	deleturis	deleturis
amaturos	amaturas	amatura	deleturos	deleturas	deletura
amaturi	amaturae	amatura	deleturi	deleturae	deletura
amaturis	amaturis	amaturis	deleturis	deleturis	deleturis
Γ΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			Δ΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
lecturus	lectura	lecturum	auditurus	auditura	auditurum
lecturi	lecturae	lecturi	audituri	audituraе	audituri
lecturo	lecturae	lecturo	audituro	audituraе	audituro
lecturum	lecturam	lecturum	auditurum	audituram	auditurum
lecture	lectura	lecturum	auditure	auditura	auditurum
lecturo	lectura	lecturo	audituro	auditura	audituro
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
lecturi	lecturae	lectura	audituri	audituraе	auditura
lecturorum	lecturarum	lecturarum	audituroruм	audituraruм	audituroruм
lecturis	lecturis	lecturis	audituris	audituris	audituris
lecturos	lecturas	lectura	audituros	audituras	auditura
lecturi	lecturae	lectura	audituri	audituraе	auditura
lecturos	lecturas	lecturis	audituris	audituris	audituris

Γ. Η μετοχή του μέλλοντα + esse σχηματίζει το απαρέμφατο του μέλλοντα (amatūrum -am -um esse· amatūros -as -a esse): ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΕΝΕΣΤ.	amare
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕΛΛ	amaturum-am-um esse & amaturos –as-a- esse

fio: το ρήμα είναι παθητικό του απλού facio, από το οποίο δανείζεται τη μετοχή παθητικού παρακειμένου factus για τον σχηματισμό των σύνθετων χρόνων.
morior: το ρήμα είναι αποθετικό της γ΄ συζυγίας από τα 15 σε -io και σχηματίζει ανώμαλα τη μετοχή του μέλλοντα: moriturus (όπως και τα pariturus, nasciturus, ruiturus).

- Αντωνυμίες

is ea id eius eius eius ei ei ei eum eam id eo eā eo	ei (ή ii, i) eae ea eorum earum eorum eis (ή iis, is) eis (ή iis, is) eis (ή iis, is) eos eas ea eis (ή iis, is) eis (ή iis, is) eis (ή iis, is)	quidam quaedam quoddam cuiusdam cuiusdam cuiusdam cuidam cuidam cuidam quendam quandam quoddam quodam quadam quodam quidam quaedam quaedam quorundam quarundam quorundam quibusdam quibusdam quibusdam quosdam quasdam quaedam quibusdam quibusdam quibusdam
suus sui sua suae suum sua sui suorum suae suarum sui suorum suo suis suae suis suo suis suum suos suam suas suum sua suo suis sua suis suo suis	qui quae quod qui quae quae cuius cuius cuius quorum quarum quorum cui cui cui quibus quibus quibus quem quam quod quos quas quae quo quā quo quibus quibus quibu

- Ενεργητική περιφραστική συζυγία

Η μετοχή του ενεργητικού Μέλλοντα, που σχηματίζεται κανονικά από το θέμα του σουπίνου με τις καταλήξεις: -urus, -ura, -urum, και το sum σε όλους τους χρόνους σχηματίζουν την ενεργητική περιφραστική συζυγία, η οποία εκφράζει επικείμενη πράξη, πρόθεση, αναπόφευκτη εξέλιξη κτλ. (πρακτικά η ενεργητική περιφραστική συζυγία είναι ο προάγγελος του I'm going to της αγγλικής).

Οριστική (indicativus)

Praesens	**Imperfectum**	**Futurum**
daturus, -a, -um sum	daturus, -a, -um eram	daturus, -a, -um ero
daturus, -a, -um es	daturus, -a, -um eras	daturus, -a, -um eris
daturus, -a, -um est	daturus, -a, -um erat	daturus, -a, -um erit
daturi, -ae, -a sumus	daturi, -ae, -a eramus	daturi, -ae, -a erimus
daturi, -ae, -a estis	daturi, -ae, -a eratis	daturi, -ae, -a eritis
daturi, -ae, -a sunt	daturi, -ae, -a erant	daturi, -ae, -a erunt
Perfectum	**Plusqamperfectum**	**Futurum Exactum**
daturus, -a,-um fui	daturus, -a, -um fueram	daturus, -a,-um fuero
daturus, -a, -um fuisti	daturus, -a, -um fueras	daturus, -a, -um fueris
daturus, -a, -um fuit	daturus, -a, -um fuerat	daturus, -a, -um fuerit
daturi, -ae, -a fuimus	daturi, -ae, -a fueramus	daturi, -ae, -a fuerimus
daturi, -ae, -a fuistis	daturi, -ae, -a fueratis	daturi, -ae, -a fueritis
daturi, -ae, -a fuerunt/ -ere	daturi, -ae, -a fuerant	daturi, -ae, -a fuerint

- Μετοχή

Α.Η μετοχή είναι ένας από τους 5 ονοματικούς τύπους των ρημάτων. Πρόκειται για ρηματικό επίθετο που εκφράζει το σύγχρονο (μετοχή ενεστώτα ενεργητικής φωνής), το προτερόχρονο (μετοχή παρακειμένου παθητικής φωνής) και το υστερόχρονο (μετοχή μέλλοντα ενεργητικής

φωνής) σε σχέση με το ρήμα της πρότασης που αναφέρεται είτε στο παρόν είτε στο παρελθόν. Έτσι,

Β.Η μετοχή του ενεστώτα εκφράζει πράξη σύγχρονη με αυτή του ρήματος:

pugnans cadit	πέφτει πολεμώντας (ενώ πολεμάει) (Σ στο παρόν)
pugnans cecidit	έπεσε πολεμώντας (ενώ πολεμούσε) (Σ στο παρελθόν)
pugnans cadet	θα πέσει πολεμώντας (ενώ θα πολεμάει) (Σστο μέλλον)

Η μετοχή του μέλλοντα εκφράζει πράξη μεταγενέστερη από αυτή του ρήματος:

moritūrus tremit	τρέμει καθώς (επειδή) πρόκειται να πεθάνει(Υ- παρόν)
moritūrus tremuit	έτρεμε καθώς (επειδή) επρόκειτο να πεθάνει(Υ-παρελ)
moritūrus tremet	θα τρέμει καθώς (επειδή) θα πρόκειται να πεθάνει(Υ-μ)

Η μετοχή του παθητικού παρακειμένου εκφράζει πράξη προγενέστερη από αυτή του ρήματος:

vulnerātus cadit	πέφτει αφού πληγώθηκε (έχοντας πληγωθεί)(Π:παρόν)
vulnerātus cecidit	έπεσε αφού πληγώθηκε (έχοντας πληγωθεί) (Π:παρελ)
vulnertāus cadet	θα πέσει αφού πληγωθεί (έχοντας πληγωθεί)(Π:μέλλον

Γ. Η μετοχή συμφωνεί με το υποκείμενό της στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση· το υποκείμενο της συνημμένης μετοχής είναι το ίδιο με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της πρότασης στην οποία ευρίσκεται. Π.χ. *Claudius exclūsus* prorepserat· miles adgnōvit *eum latentem*.

Δ. Τα είδη της μετοχής που απαντούμε στη λατινική είναι ίδια με αυτά της ελληνικής, δηλαδή:

- επιθετική
- κατηγορηματική και
- επιρρηματική.

Δ1. Επιθετική ή αναφορική μετοχή: επειδή στη λατινική δεν υπάρχουν άρθρα, η χρήση της είναι περιορισμένη. Αντ ' αυτής, συνηθέστερα χρησιμοποιείται η αναφορική πρόταση.
Στην ουσιαστικοποιημένη της μορφή λειτουργεί ως υποκείμενο, αντικείμενο, ετερόπτωτος προσδιορισμός ή σπανιότερα ως προσθετικός/παραθετικός προσδιορισμός.Ως επιθετοποιημένη, λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός, κατηγορούμενο και σπανιότερα ως επιρρηματικό κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός.
Ανάλυση: Αναλύεται σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση. Κατά την ανάλυσή της, το υποκείμενο της μετοχής μετατρέπεται σε αναφορική αντωνυμία ονομαστικής πτώσης-ως υποκείμενο της δευτερεύουσας πρότασης-και η μετοχή σε ρήμα, κατά κανόνα σε οριστική έγκλιση, στην ίδια χρονική βαθμίδα με τη μετοχή. Σχηματικά:

Υ μετοχής → Υ δευτ. αναφορ. Πρότ. ως αναφορ. Αντων. σε ονομαστική-qui-quae-quod
Μετοχή → Ρήμα ίδιας χρονικής βαθμίδας
Υπόλοιποι όροι μετοχής → Όροι της δευτ. αναφορικής πρότασης (αναλλοίωτοι)

π.χ. Aesopi nostri Licinus servus tibi notus Roma Athenas fugit. (28) = Ο Λίκινος, ο δούλος του φίλου μας Αισώπου, που σου είναι γνωστός (γνωστός σε σένα), δραπέτευσε από τη Ρώμη στην Αθήνα.
notus: προτερόχρονο
Aesopi nostri Licinus servus qui tibi notus est Roma Athenas fugit

Δ2.Κατηγορηματική μετοχή: Συμπληρώνει την έννοια του ρηματικού τύπου, από τον οποίο εξαρτάται, λειτουργώντας συντακτικά ως *κατηγορηματικός προσδιορισμός* ή *κατηγορούμενο* στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο του ρηματικού τύπου. Εξαρτάται από ρήματα *αισθήσεως* σημαντικά κ. ά. και η χρήση της είναι πολύ περιορισμένη. (Μάθημα 36)
π.χ. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. (36) = Εκείνος παρουσιάστηκε σ ' αυτούς για να τον δουν να κάθεται σε ένα σκαμνί δίπλα στη φωτιά και να τρώει από (ένα) ξύλινο πιάτο.

(assidentem, cenantem: κατηγορηματικές μετοχές εξαρτώμενες από ρήμα αισθήσεως σημαντικό, το spectandum και χρησιμεύουν ως κατηγορούμενα στο άμεσο αντικείμενο του ρήματος praebuit “se”)
Π.χ. eum latentem adgnōvit = τον αναγνώρισε που κρυβόταν (20): latentem: κατηγορηματική μετοχή εξαρτώμενη από ρήμα αισθήσεως adgnosco, κατηγ μτχ στο eum.
Δ3.Επιρρηματική μετοχή: Προσδιορίζει τη λογική σχέση ανάμεσα στο περιεχόμενό της και στο ρήμα της πρότασης στην οποία βρίσκεται. Η επιρρηματική χρήση της μετοχής είναι πολύ συνηθισμένη και εκφράζει μια επιρρηματική έννοια: τρόπο, χρόνο, αιτία, (προ) ϋπόθεση, παραχώρηση ή εναντίωση και, σπανιότατα, σκοπό. Απαντά κυρίως σε χρόνο ενεστώτα (σύγχρονο) ή παρακείμενο (προτερόχρονο).
Διακρίνεται σε:
τροπική: σε χρόνο ενεστώτα και δεν αναλύεται σε δευτερεύουσα πρόταση (29).
π.χ. Homo quidam ei occurrit corvum tenens.
χρονική: σε ενεστώτα ή παρακείμενο για να εκφράσει σύγχρονο ή προτερόχρονο αντίστοιχα. Αναλύεται σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση με την επιλογή του κατάλληλου χρονικού συνδέσμου, του χρόνου και της έγκλισης του ρήματος, ανάλογα με τη χρονική βαθμίδα την οποία εκφράζει και τους κανόνες της ακολουθίας των χρόνων.
Προσοχή! Όλες οι χρονικές μετοχές ενεστώτα χρόνου των πανελλαδικά εξεταζομένων κειμένων εκφράζουν συνεχιζόμενη πράξη που διακόπτεται από το ρήμα της πρότασης στην οποία ανήκουν (21, 28, 42, 43, 44). Άρα αναλύονται και σε dum + οριστική ενεστώτα.
π.χ. Is Gallos iam abeuntes secutus est. (21) = Αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες, όταν πια έφευγαν. (σύγχρονο στο παρελθόν)→Is Gallos, dum iam abeunt, secutus est.
Εάν ζητηθεί μετατροπή σε χρονική πρόταση εισαγόμενη με τον ιστορικό-διηγηματικό cum, τότε:
Is Gallos, cum iam abirent, secutus est.
[…] vel Epheso rediens tecum deduc. (28) = […] είτε φερ᾽ τον μαζί σου καθώς επιστρέφεις από την Έφεσο. (σύγχρονο στο παρόν) → […] vel Epheso, dum redis, tecum deduc.
αιτιολογική: σε ενεστώτα ή παρακείμενο για να εκφράσει σύγχρονο ή προτερόχρονο αντίστοιχα. Αναλύεται σε δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση, εισαγόμενη με τους αιτιολογικούς συνδέσμους και εκφέρεται με οριστική, όταν εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία, με υποτακτική, όταν εκφράζει υποκειμενική αιτιολογία, ενώ εισάγεται με τον cum και εκφέρεται με υποτακτική, όταν εκφράζει το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας.
π.χ. Tum Ennius indignatus […] inquit. (24) = Τότε ο Έννιος επειδή οργίστηκε […] είπε. (προτερόχρονο στο παρελθόν, να αναλυθεί ώστε να εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία) → Tum Ennius, quod indignatus est (erat), […] inquit.
Accius […] tragoediam suam […] ei desideranti lēgit. (27) = Ο Άκκιος διάβασε σ᾽ αυτόν, επειδή το επιθυμούσε, την τραγωδία του. (σύγχρονο στο παρελθόν, να αναλυθεί ώστε να εκφράζει υποκειμενική αιτιολογία) → Accius […] tragoediam suam […] ei, quod is desideraret, lēgit.
Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. (45) = Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. (προτερόχρονο στο παρελθόν, να αναλυθεί ώστε να εκφράζει το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας) →Gallus, cum veritus esset periculum, constituit ut tragulam mitteret.
υποθετική: εκφράζει την προϋπόθεση κάτω από την οποία μπορεί ή θα μπορούσε να συμβεί αυτό που δηλώνει το ρήμα της πρότασης. Στα υπό εξέταση κείμενα απαντά μόνο ένα παράδειγμα, στο κείμενο 45.
π.χ. Curat et providet ne, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur = Φροντίζει και προνοεί, αν πιαστεί η επιστολή πριν να φτάσει στον προορισμό της, να μη μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς. →
Curat et providet ne, si epistula intercepta sit, nostra consilia ab hostibus cognoscantur.
παραχωρητική, εναντιωματική: εκφράζει την παραχώρηση ή την εναντίωση προς ό, τι εκφράζει το ρήμα της πρότασης στην οποία ανήκει.

Στα πανελλαδικά εξεταζόμενα κείμενα, απαντά μόνο ένα παράδειγμα εναντιωματικής μετοχής. π.χ. Tum Camillus [...] absens dictator est factus. (21) = Τότε ο Κάμιλλος[...] αν και βρισκόταν μακριά, αναγορεύτηκε δικτάτορας. → Camillus [...], etsi (tametsi/quamquam) aberat, dictator est factus ή Camillus [...], cum/licet abesset, dictator est factus.
τελική (σπανιότατα): δεν απαντά στα υπό εξέταση κείμενα.
Τέλος, η επιρρηματική μετοχή μπορεί να είναι:
συνημμένη, όταν το υποκείμενό της είναι όρος της πρότασης, στην οποία ανήκει, είτε **απόλυτη, σε πτώση αφαιρετική**, όταν το υποκείμενό της δεν αποτελεί όρο της πρότασης, στην οποία ανήκει. Διακρίνεται σε:
α. γνήσια ή κανονική αφαιρετική απόλυτη,
β. νόθη ή ιδιάζουσα αφαιρετική απόλυτη και
γ. ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ
post (χρονικό), συγκριτικός: posterius, υπερθετικός: postremo/ postremum
hinc (τοπικό)

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ
ab (+ κυρίως αφαιρετική)
in (+ εδώ αιτιατική)
ad (+ αιτιατική)
inter (+ αιτιατική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ
et (παρατακτικός, συμπλεκτικός)
dum (υποτακτικός, χρονικός)
quasi (υποτακτικός, παραβολικός-υποθετικός)

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΙΚΑ

- casus < cado: πρβλ. κάζο, καζούρα
- insidiator < insidiae: *ἕδρα , ἕζομαι* (= κάθομαι) (καθέδρα, καθεδρικός)
- diaeta < αρχ. *δίαιτα*
- rumor: κυρ. «θόρυβος»· πρβλ. *ώ-ρύ-ομαι* (= ουρλιάζω), ορυμαγδός (= δυνατός θόρυβος)
- exterreo ·terror ≃ τρόμος: *τρέω,* τρέμω, τρομερός
- prorepo (pro + repo) ≃ έρπω προς (κάποιο σημείο), έρπης, ερπετό
- solarium < sol ≃ *ἥλιος*: πρβλ. σολάριουμ (ηλιακός, υφήλιος, ανήλιαγος)
- velum: πρβλ. βέλο
- foris (foras): θύρα (θυρίδα, θυρεός, αθυρόστομος, θυρωρός)
- lateo: *λα-ν-θάνω*, λάθος (λήθη, λησμονιά, αλήθεια, λανθασμένος, λαθραίος)
- commilito < cum + miles: πρβλ. μιλιταρισμός
- turba· turbo: τύρβη (ταραχή), τυρβάζω
- morior ·mors: *βροτός, ἄ-μβροτος*, αμβροσία, μόρτης
- discurro (dis + curro):πρβλ. κούρσα, κούριερ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Exclusus : χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. (Ανάλυση σε πρόταση: postquam/ut Claudius exclusus est/erat & cum Claudius exclusus esset).

cui nomen est Hermaeum: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο in diaetam. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία cui, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει πραγματικό γεγονός και, μάλιστα, σε χρόνο ενεστώτα επειδή αναφέρεται στο παρόν.

exterritus: αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν . (Ανάλυση σε πρόταση: quod Claudius exterritus erat-

αντικειμενική αιτιολογία/ quod Claudius exterritus esset-υποκειμενική αιτιολογία/ cum Claudius exterritus esset-αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας).
praetenta: επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο vela, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (Ανάλυση σε πρόταση: quae praetenta erant foribus).
Discurrens: επιθετική μετοχή ή χρονική, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. Ως επιθετική λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο miles (Ανάλυση σε πρόταση: qui discurrebat// cum miles discurreret, dum miles discurrit).
extractum: χρονική μετοχή, συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (Ανάλυση σε πρόταση: postquam/ut miles extraxit /extraxerat eum, cum miles extraxisset eum// Αλλά αν ο μαθητής δώσει και την ακόλουθη εκδοχή δεν θα την εκλάβουμε ως λανθασμένη: postquam/ut is extractus est/erat, cum is extractus esset).
dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας «Ab his in castra delatus est tristis et trepidus». Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο dum, εκφέρεται με οριστική γιατί εκφράζει μόνο τον χρόνο και μάλιστα χρόνου ενεστώτα αντί του αναμενόμενου παρατατικού (λατινισμός) γιατί δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν και μάλιστα μια συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει η πράξη του ρήματος της κύριας πρότασης (delatus est).
quasi moriturum: αιτιολογική μετοχή (λόγω του ρ. ψυχικού πάθους miseratur) υποκειμενικής αιτιολογίας (λόγω του quasi), συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος, δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν. (Ανάλυση σε πρόταση: quod is moriturus esset) [Στην πραγματικότητα η φράση quasi moriturum αποτελεί βραχυλογία που δηλώνει παραβολή και ισοδυναμεί με τη δευτερεύουσα υποθετική παραβολική πρόταση: “quasi is moriturus esset”.]